

Hans Ödman

Vad är Sverigedemokraterna för ett slags parti?

24 juli 2018

Introduktion från Marxistarkivet

Vad är egentligen SD för något? Är det högerpopulistiskt eller fascistiskt – eller är båda begreppen otillfredsställande? Hur kan ett parti som SD få stöd av nära en femtedel av väljarna i ett riksdagsval? Vilken typ av människor stödjer SD?

Det finns olika uppfattningar om SD, såväl bland etablerade politiska partier, historiker och statsvetare, som inom den utomparlamentariska vänstern. Och ibland saknas ordentliga kunskaper om vad SD egentligen står för, vilket kan leda till kritik och polemik som skjuter över målet och faktiskt spelar Åkesson & Co i händerna.

Att SD är ett reaktionärt, arbetar- och invandrarfientligt parti, det är de flesta inom vänstern överens om, men när det gäller hur man effektivt bekämpar SD, råder stor förvirring och meningsskiljaktigheter. Vilka metoder är dåliga och kanske t o m kontraproduktiva? Hur ska man t ex se på mötesstörningar, vilka Ung Vänster i Göteborg förespråkade inför det senaste valet, men som bl a medlemmar i Socialistiska Partiet i Göteborg kritiserade?

I nedanstående artikel, som skrevs innan det senaste valet, försöker författaren besvara flera av dessa frågor, men givetvis inte alla (t ex inte den om mötesstörningar), och i en bilaga görs även en kritisk genomgång av SD:s partiprogram. Artikeln bidrar med flera viktiga pusselbitar som tillsammans ger en mer inträngande bild av vad SD är och står för. Förhoppningsvis kommer den att leda till eftertanke och till en fördjupad förståelse för vad SD är ett för slags parti, vilket är viktigt när man vill bemöta det hot som SD utgör. Men artikeln bör även ses som ett debattinlägg som inspirerar till ytterligare debatt.

För de som vill tränga in djupare i de problem som rör SD har efter artikeln lagts till lästips.

Martin F 23/9 2018

Sverigedemokraterna har under de senaste decennierna vuxit från en obskyr sekt till ett parti som under våren ser ut att i valet i höst få kring 20% av rösterna i riksdagsvalet och på sina håll ute i kommunerna ett långt starkare valresultat. Samtidigt som partiet av en del har betecknats som fascistiskt eller nazistiskt har det normaliserats i offentligheten. För att kunna försvaga detta parti och den rörelse det är en del av är det nödvändigt att försöka göra sig en realistisk bild av vad partiet är för ett slags parti. Den här texten är ett försök att teckna en sådan bild

Opinion och valresultat efter 2010

I valet 2010 fick SD 5,7% av rösterna till riksdagen, lokalt fick partiet fläckvis betydligt större andel, fr.a. i Skåne och Blekinge. Under de fyra åren till valet 2014 lyckades SD med utgångspunkt från sina parlamentariska plattformar öka sitt stöd, så att man fick 12,9% i valet till riksdagen, drygt en fördubbling.

Under perioden från 2014 stärkte SD snabbt sitt opinionsstöd och befäste det kring 17-20% efter den stora vågen av flyktingar till Europa och Sverige hösten 2015 tills nu. Osäkerheten under de senaste månaderna har ökat där siffror på över 20% uppmätts av en del opinionsinstitut. Partiet har samtidigt fått en ökad tillströmning av nya medlemmar och har spritt sitt stöd till alla delar av landet [För årets valresultat se not ¹]

---

¹ SD fick i riksdagsvalet 2018 17.5% av rösterna, dvs de opinionsundersökningar som före valet pekade på att SD skulle få över 20% visade sig ha fel. För detaljer se: [Vänsterpress om valet 2018 – Del 1 – Red](#)

SD som organisation

SD är ett politiskt parti med en inre organisation som består av 16 distrikt med kommunföreningar och arbetsgrupper. Partistyrelsen väljs vartannat år vid partiets stämma, kallad landsdagarna, som hålls på udda år. Till partiet är knutet Ungsvenskarna, SD-Fädernas kyrka, *SD-Kuriren* – SD:s pressorgan, SD-kvinnor, och partiet sänder närradio.

SD:s partiledning har som relativt ungt parti med rötter i nazismen sökt rentvätta det från detta arv för att kunna växa sig starkt. Det har inneburit att ett stort antal medlemmar har fått uteslutas efter rasistiska uttalanden eller kontakter med nazister. En brytning med SDU, ungdomsförbundet, hösten 2015, vars ledare bildat Alternativ för Sverige, en organisation som kräver massutvisningar av invandrare. Under Jimmy Åkessons ledning talas det om nolltolerans mot rasism. Partiet har för att kunna hålla samman blivit strängt centraliserat.

SD är också ett parti med mer eller mindre lösa förbindelser till radikalare krafter på högerkanten i form av en arkipelag av näthatare, främlingsfientliga och rasistiska nättaktivister som utgör en del av SD:s röstbas. SD får också propagandistiskt stöd av formellt oberoende främlingsfientliga nättidningar som *Fria Tider*, *Nya Tider*, *Samhällsnytt* (f.d. Avpixlat) och *Samtiden*. Hur starkt detta fält av högernationella, främlingsfientliga krafter som är radikalare än SD kan jag inte uttala mig om.

SD är trots att partiet bildades 1988 att betrakta som ett ungt parti som dessutom vuxit starkt det senaste decenniet. Det innebär också att partiet är rörligt och fortfarande har kapacitet att förändras en hel del. Vad som sägs i partiprogram kan därför inte bedömas och dess ställningstaganden tas för givna i en framtid. Det gäller fr.a. bekännelserna till demokratin. Här har enskilda företrädare uttryckt beundran för Orbáns Ungern och Visegradstaterna, och andra besläktade partier i Europa som t ex Danska Folkeparti. Än så länge tar partiet avstånd från utomparlamentariskt våld och trakasserier även om krafter i dess närhet inte är främmande för det. Retoriken om ”eliten mot folket” där SD definierar sig som ”folkets röst”, föraktet för etablerade media och den generella misstro man underblåser mot andra, att de ”ljuger och mörkar” vittnar inte om något demokratiskt sinnelag precis. Uttalanden om att ”ta itu med journalisterna” och att ”en förändring på riktigt” av Sverige vittnar också om detta.

Vilka röstar på SD?

Under den första tiden efter partibildandet hade partiet starkast stöd bland manliga ungdomar, i landsortskommuner och fr.a. lokaliserat till södra Sverige. Den bilden har förändrats under åren. Geografiskt har SD stöd i hela landet men starkast i Skåne, Blekinge, Småland och ett bälte från Dalarna ner över Bergslagen till delar av Västergötland. Fortfarande består stödet till 2/3 av män även om andelen kvinnor är uppåtgående, fr.a. bland övre medelålders kvinnor. En stor del av stödet har hela tiden funnits bland LO-grupperna, vilket den senaste tiden tycks ha varit växande, och mindre företagare. Sommaren för ett år sedan hade S stöd av 44.7% och SD 21.3% av LO-medlemmarna.

Jag skrev 2010 att stödet främst kom från missnöjda, ofta marginaliserade människor i mindre städer och glesbygd, drabbade av globaliseringen, och att invandringsfrågan mer blivit en symbolfråga för missnöje med de senaste decenniernas utveckling och den elit av politiker som ses som ansvariga för den (se **Bilaga 1** nedan för ett längre utdrag ur texten från 2010).

Min slutsats 2010 byggde på antaganden och förmodanden utan att grundas på undersökning. Sannerstedts undersökning, och den mer grundläggande forskningsrapporten från Institutet för framtidsstudier, motsäger den och hävdar att den gängse SD-väljaren är en högst genomsnittlig svensk med arbete och hyfsad inkomst, en ”Medelsvensson”. Kanske har den bilden också förstärkts under senare år när partiets väljarstöd växt. (Se litteraturhänvisningar nedan). Andelen arbetare sägs vara 39% jämfört med S-väljarnas 42%. Tidigare har 51% röstat på S och 31% på M. Andelen högskoleutbildade är lägre, 37%, än för M och S. Största andelen SD-väljare har inkomster mellan 20-30 tusen, 36%, och mellan 20-40 tusen, 26%.

Slående är att en mycket stor andel av SD:s väljare delar partiledningens främlingsfientlighet och starka anti-islamism (97-99%) och i hög grad upplever att det gamla Folkhemssverige måste återupprättas. Invandringen ses som ett hot mot den svenska kulturens överlevnad, kring 70% är mot religionsfriheten, kring 60% vill stoppa invandringen helt. SD-anhängare tycker i högre grad än S- och M-väljare att välfärden hotas av invandringen och bör i högre grad reserveras för "svenskar", att invandringen kostar för mycket, att det behövs kraftfulla ledare för att "stoppa radikaliserings och omoralen", att feminismen gått för långt. Samtidigt uppfattar man sig ej som rasister och är för social jämlikhet i samma grad som befolkningen i övrigt. Dock överskattar man andelen invandrare från Mellanöstern 2,5 ggr jämfört med verkligheten. SD-anhängare är i högre grad emot etablissemangen, misstror eliten, politiker och etablerade media och forskare. De känner sig välmående men mindre hemma i Sverige, och mindre sedda, samt har lägre framtidstro än de som röstar S och M, trots att de inte anser sig ha fått det sämre på senare år. En stor andel ser 1950-60-talen som en gyllene tid (Folkhemsnostalgi).

Enligt Institutets rapport kommer 23% av SD:s väljare från tidigare S-väljare, 42% från M, 28% från de rödgröna och 55% från alliansväljare. Bedömningen görs att potentialen för partibytare är liten från S och större från M genom frågor om andrahandsval, för S-väljare 7% och för M-väljare 39%. Socioekonomiskt ligger SD-väljarna i snitt mellan S- och M-väljare.

Stödet är fortfarande svagare i storstäder, särskilt Stockholm, men växande. Stödet från invandrare gäller fr.a. de från Europa. Stödet från utomeuropeiska invandrare är svagt, fr.a. från muslimer. Större är stödet från icke fackanslutna än från fackanslutna. Stödet är jämnt upp till en årsinkomst upp till 600 tusen, svagare för dem kring 100 tusen. Man är för sänkta skatter och bättre välfärd, vilket ju är typiskt för populismen. Förtroendet för politiker och etablerade massmedia är svagt. Rapporten från Institutet för framtidsstudier innehåller en mängd variabler för de åsikter SD-väljare omfattar.

(Se Anders Sannerstedts text: [Sverigedemokraternas sympatisörer](#) och Institutet för framtidsstudiers forskningsrapport: [Sverigedemokraternas väljare](#))

Varför stödjer många SD?

Bilden av SD-röstaren som den missnöjde marginaliserade medborgaren stämmer ju inte så bra. SD får stöd från skilda sociala grupper i samhället, både från hög och låg. Sannolikt är motiven för stödet också lite olikartade om än enigheten mellan parti och väljare i motståndet mot invandringen är kompakt. Men finns då ingen gemensam orsak? Själv har jag ej sett någon forskning som söker besvara frågan genom t ex djupintervjuer av SD-anhängare. Kan de näthatare som är så aktiva betraktas som så representativa? Troligen inte. Tankar kring detta behöver utvecklas.

Några har talat om att SD har en "berättelse" som kan upplevas som attraktiv, och att övriga partier idag saknar en sådan. Handlar den berättelsen om "det förlorade folkhemmet" man vill se återupprättat? En nostalgisk längtan tillbaka till ett förflutet som egentligen aldrig existerat. Är det grundat i en oro för de snabba förändringar Sverige genomgått under de senaste decennierna, därav socialkonservatismen? Många utanför storstadsområdena kan ju idag ha det bra men ändå frukta vad framtiden ska bära med sig. Även jag själv får erkänna att jag känner leda inför den samtida storstadsmässiga arkitekturen och idealiseringen av storstadslivet, en arkitektur som gestaltar den nyliberala berättelsen om modernitet och ständig ekonomisk tillväxt som väl tilltalar en urban medelklass i expansiva branscher i dagens värld.

I en stad som Sölvesborg, Jimmie Åkessons uppväxtstad, som jag besöker ofta på fritiden, åtnjuter SD ett stort stöd. Men sällan ser jag personer som man direkt kan identifiera som invandrare eller muslimer. Ändå är ju enigheten om just "massinvandringen" som ett hot så stor mellan väljare och partiets ledare. De flesta saknar väl egen erfarenhet av muslimer, ändå koncentreras missnöjet kring den frågan. Eller är just frånvaron av egen erfarenhet av

invandrare, speciellt muslimer, en förutsättning för xenofobin?

En annan faktor är kanske att avståndet mellan medborgare och politiker växt, och att politiker visat sig skaffa sig privilegier och lätt rört sig från politiken till välbetalda poster i näringslivet, vilket underlättat agitationen att en maktelit styr och ställer över folkets huvuden. Som alla populister utmålar sig SD som "folkets röst" mot "eliten" och lovar stort utan att kunna svara för hur det ska kunna realiseras.²

Vad är SD för ett politiskt parti?

En del debattörer betecknar SD som rasistiskt. Jag är inte överens om det. Partiet har medvetet vänt sig bort från uttryckliga rasteorier och ersatt det med tal om nationstillhörighet som en essens hos dem som sägs tillhöra nationen. Redan Per Engdahl, en av ledarna för fascism och nazism i Sverige drog slutsatsen att rasismen efter Förintelsen inte länge var politiskt gångbar. Han ersatte det med etnicitet/nationalitet. (Se [Wikipedia om Per Engdahl](#))

Till skillnad från nazismen ses inte svenskar som ett "herrefolk" som i kraft av sin överlägsenhet ska härska över andra folk., även om den svenska och västerländska kulturen ses som bättre än andra. I stället menar man att varje "folk" ska leva i egna oberoende stater, och att blanda olika "folk" i samma stat är något djupt problematiskt. Att det i partiet, och i dess närhet, finns rasister är en annan sak. Följderna av denna etno-nationalism har liknande följder som rasismen i att dela upp en statens medborgare i de som tillhör nationen (t ex "svenskar") och de som ej tillhör denna ("icke-svenskar", utlänningar), och en sådan

---

² Per Olof Olofsson skrev efter valet en intressant text om SD-röstaren på Facebook som jag här citerar:

"Jag har precis kollat upp Valu för att få en bättre uppfattning om SDs valframgång och vår förlust. Och det mest påfallande är SDs väldigt stora framgång bland de i Valu som själva kallar sig arbetare. Enligt Valu röstade 26 procent av arbetarna i detta valet på SD. Detta är en ökning med 15 procent i förhållande till valet 2014 då man hamnade på 11 procent. Men vad som också är påfallande är att de unga (18-29) i stort sett stod emot SDs framgångar. I denna grupp ökade SD med 2 procent, från 12 till 14 procent! Vad som är värt att notera är dessutom att SD i ännu högre grad blivit ett manligt parti. I förra valet var andelen kvinnor som röstade på SD 38 procent. I detta valet sjönk andelen till 35 procent. SD har haft en dramatisk framgång hos mitt-i-livet-arbetare (med mitt-i-livet-arbetare avser jag gruppen 30-64 år). Jag gör därför ett tillägg till min tidigare karakteristik av SD-väljaren. Den tidigare karakteristiken hade bara SCBs partisympatiundersökning som empiriskt underlag!

Bilden av den typiske SD-väljaren är väldigt tydlig!

SD:aren är en manlig arbetare mitt i livet som har det ganska bra och som bor utanför större stadskärnor och upplever sig som främliggjord i förhållande till den globaliserande och reflexiva modernitetens dominerande livstilsliberala berättelse och därför upplever att SD har en attraktiv motberättelse.

SDs berättelse får också näring och appellationskraft från en upplevelse av att vara utsatt för både verkliga prekariseringsrisker och inbillade hot som uppstår som en följd av den globaliserande modernitetens omvandlande och icke-reglerade kraft.

Jag tror att en patriarkalt färgad livsstilskonservatism är en viktigare förklaring till SDs framgång än vad främlingsoron är. Migrationsfrågan har enligt mig fungerat som den fråga som har hjälpt SD att kristallisera ut sin patriarkalt färgade livsstilskonservativa berättelse som bygger på en antagonistisk motsättning mellan vi och de dom, som får bära skulden för alla upplevda risker!

Tidigare var denna livsstilskonservatism inbäddad i arbetarrörelsens framstegsberättelse om de förfördelades kamp för att förbättra sin situation i förhållande till de privilegierade! Denna berättelse var en variant av modernitetens stora framstegsberättelse.

Arbetarrörelsens framstegsberättelse underminerades emellertid av globaliseringen och kapitalismens avreglering. Den liberala varianten av framstegsberättelsen blev hegemonisk och som en undervariant till denna utvecklades den livstilsliberala berättelse där de förfördelade blev kvinnor, rasifierade och hbtq-personer. Det är i förhållande till denna som SD utvecklar sin motberättelse!"

Läs också:

Forskningsrapporten [Sverigedemokraternas väljare](#)

Maja Hagerman: [Sverigedemokraternas "nation" hotar grunden för det svenska samhället](#) (DN)

Per Svensson: [Dagen då Jimmie Åkesson blir statsminister](#) (DN)

Hans Rosén: [Var fjärde M-väljare vill ha SD i regeringen](#) (DN)

Ledare: [Danmarks "gettolagar" är ett hån mot rättsstatens principer](#) (DN)

Kristoffer Örstadius: [Fakta i frågan: Finns det några no-go-zoner i Sverige?](#)

Marika Lindgren Åsbrink: [Högerpopulismen när sig på oro och växande klyftor](#) (Dagens arena)

uppdelning, där de som ej tillhör nationen ses som en belastning, leder till diskriminering och öppnar för förtryck och allvarliga förföljelser. I t ex Danmark har högerpopulismen gått så långt att den borgerliga Venstreledda regeringen nu inför lagar i det s k ”gettopaketet” som bryter med principen om att alla är lika inför lagen. Men SD uppträder inte med utomparlamentariska våldsgrupper på offentliga platser och möten som nazisterna genom SA.

SD:s ideologi har föregångare i Sverige under mellankrigstiden, t.ex. Rudolf Kjellén som många hävdar myntade begreppet ”folkhemmet”, ett antal högernationella rörelser i en skala från Högerpartiet till rena nazister, t ex Lindholms Sveriges Nationella Förbund. Men SD:s ideologi har också rötter i Herders idéer om en ”folksjäl” och nationella kulturers egenart. Nationalismen och nationella rörelser har en lång och mångfaldig tradition i hela världen. Här är inte platsen att analysera detta djupare. (Se [Sveriges nationella förbund \(Wikipedia\)](#) och [Hierarki, ordning & elitstyre \(Expo\)](#))

Ska man kortfattat beteckna SD är deras egen definition i partiprogrammet tydlig (se Bilaga nedan): *Socialkonservativt-Värdekonservativt. Nationalistiskt och för ett Svenskt Folkhem.* Ideologin grundas på en föreställning om folket som bärare av en gemensam ”essens” som håller samman ”folket” i en harmonisk gemenskap. Klasskillnader får inte söndra ”folket”. Det är en ideologi som svävar fritt från varje försök till konkret analys av samhället, så allmängiltig att den tros gälla över tid och rum. Något försök att förstå ekonomin som kapitalistisk och vilka motsättningar det alstrar saknas helt. För hög som låg gäller i stället att man ska förenas i sin nationella identitet som ”svenskar”. Nazismen baserar denna gemenskap på ras, den ariska (”Ein Volk, Ein Reich, ein Führer”) där SD baserar den på etnisk ”essens”.

Orsaker till SD:s tillväxt

SD:s tillväxt är ingen tillfällighet. Högernationella rörelser växer fram nästan överallt i Europa, Ryssland och USA. Redan på 80-talet var Ny Demokrati ett slags stormsvala som varslade om vad som komma skulle. Sannolikt har denna nationalism funnits som en underström under lång tid i vårt land men inte fått någon effektiv politisk röst förrän med SD. Förutsättningarna har varit såväl politiska som sociala.

Under den nyliberal eran från 80-talet och framåt har Moderaternas konservativa väljarunderlag saknat företrädare samtidigt som Socialdemokraterna närmat sig de borgerliga och i såväl politik som personligt liv fjärrat sig från sin traditionella bas i arbetarklassen. Socialt har den traditionella industriarbetarklassen minskat och i stället har arbetare i service och offentlig sektor ökat. Tjänstemännen har ökat, särskilt de med högre utbildning. Den unika allians mellan arbetare och tjänstemän som socialdemokratin lyckades forma under sitt långa regeringsinnehav har utsatts för svåra sprickor, sprickor som Moderaterna under Reinfeldt lyckades utnyttja med sin s k triangulering (Nya Moderaterna – Det Nya Arbetarpartiet).

Hur bemöta det hot SD utgör?

Det politiska bemötandet av SD har präglats av ett förtigande i ett första skede, sedan ett starkt avståndstagande där SD betecknats som än fascistiskt, än nazistiskt. Försök att analysera orsakerna till SD:s framgångar i opinionen har knappast nått ut brett, och något försök att förstå att det bl a skulle kunna hänga samman med det egna partiets brister har saknats hos de etablerade partierna. I stället har efter valet 2014 successiva steg tagits i en glidande process av närmande till SD:s ståndpunkter. Kanske togs det första steget i och med KD:s flykt från den s k Decemberöverenskommelsen i oktober 2015, och fr a S-regeringens lappkast i migrationspolitiken i november 2015. Ett stort steg togs med Anna Kinberg Batras utspel om samtal med SD vintern 2017. Senast i våras skärpte S-MP-regeringen sin migrationspolitik och förlängde ytterligare den ”tillfälliga” lagen från november 2015. Så har SD successivt normaliserats genom dessa närmanden, vilket bara stärkt SD och försvagat såväl S som M.

Att svara en växande nationalistisk främlingsfientlighet med moraliska förkastelsesdomar och

ideologisk kamp är helt otillräckligt. Frågan är om en politik som tar sig an globaliseringens negativa konsekvenser, (utslagning och marginalisering i vissa branscher), en regionalpolitik som bryter med regional ojämlikhet och svag ekonomisk utveckling i delar av landet, en politik för solidaritet och minskade sociala klyftor, försvar av den generella välfärden i stället för ett närmande till borgerlig politik för att vinna marginalväljarna i medelklassen skulle kunna reducera SD:s väljarbas väsentligt. Mot bakgrund av vad som utretts om SD:s väljare tror jag knappast att man kan vara säker på det. Vänsterpartiet som idag kan ses som ett vänsterreformistiskt part har ju inte lyckats attrahera de som sökt sig till SD och endast i mycket begränsad utsträckning socialdemokrater till vänster. En återgång till traditionell socialdemokratisk vänsterpolitik ser inte ut att vara någon framgångslinje. Vad som i stället kan vara det borde stå i centrum för debatten för en bred vänster.

Den inskränkta nationalismen måste bemötas sakligt, utan att de positiva känslorna för Sverige förnekas.

Världens olika delar är idag i än högre grad än under tidigare epoker förbundna med varandra genom handel, multinationella företag och produktionsprocesser, migration och internet. Att stänga gränser mellan stater skulle få svåra följder på alla områden, och t.o.m. öka krigsrisken. Samtidens sociala problem kan idag inte lösas inom nationalstaternas gränser. Klimatfrågan är inte minst ett exempel på det, men det gäller också social jämlikhet och försvar för demokrati. Numera har SD endast med sig V i att vi ska lämna EU. Det är en politik som försvårar samarbete mellan Alliansens partier och SD tack och lov. EU utgör trots alla dess fel och brister och den växande högernationalismen i Europa en demokratisk kraft i relation till stormakter som USA, Ryssland, Kina och Indien.

Migrationens problem måste ges realistiska dimensioner, men heller ej sopas under mattan. SD:s tal om att "Sverige som nation är hotad av islam", att många "no-go-zones" existerar och att "kriminaliteten kraftigt växer p.g.a. massinvandringen" kräver sakligt bemötande. Sverige har under de senaste decennierna tagit emot en i förhållande till folkmängden stor andel av flyktingströmmarna till Europa. Det borde vi vara stolta över. Att integrera de som beviljats uppehållstillstånd är en central politisk uppgift. Metoder för att motverka ghettoisering i förorter och samtidigt bekämpa diskrimineringen av invandrare på måste sökas. Talet om att migrationen hotar pensioner och sjukvård och välfärden generellt saknar grund och kan bemötas sakligt. (Se DN:s undersökning: [Fakta i frågan: Finns det några no-go-zoner i Sverige?](#))

I förhållande till religioner och kultur måste vänstern slå vakt om religionsfrihet samtidigt med att man bekämpar odemokratiska, hierarkiska och kvinnoförtryckande traditioner. Mångkultur får inte innebära ett nihilistiskt likställande av alla kulturer under en falsk täckmantel av antikolonialism. En sådan hållning innebär samtidigt en öppenhet för värdefulla element i andra kulturvärldar än den svenska. Integrationen sker bäst genom att de nyanlända bereds möjligheter att försörja sig själva. Information om Sverige, svensk lagstiftning och vanor, samtal om kulturella skillnader för underlätta integrationen och söka försvaga de auktoritära och kvinnoförtryckande delarna i kulturer med rötter i Mellanöstern, i salafismen, måste till på demokratiskt sätt. Att engagera de bland invandrare som tar avstånd från salafismen är här av central betydelse.

SD utgör ett stort framtida hot mot demokratin som andra högernationalistiska partier i många stater i EU. De demokratiska krafterna i respektive land, och i EU, måste söka samarbeta för försvaret av de demokratiska fri- och rättigheterna och likhet inför lagen över partigränserna. Det innebär att en rågång måste dras i förhållande till de högernationella och främlingsfientliga. SD har visat sig inte ha anledning att kompromissa. Partiet har målet att ta över hela makten och omskapa landet efter sina idéer.

Bilaga 1: Utdrag ur artikel från 2010

Efter valet 2010 skrev jag att SD var ”ett parti med sina rötter i marginella naziinfluerade rörelser som sökt tvätta bort den stämpeln för att bli rumsrent och kunna växa. Det framträder nu som ett populistiskt, främlingsfientligt (fr.a. islamofobiskt) enfrågeparti. Främlingsfientlighet är inte något nytt fenomen. Redan på 80-talet visade den sig i rikspolitiken med Ny Demokratis inval i riksdagen. Men detta parti var mer oorganiserat och koncentrerat kring de två disparata ledarfigurerna Ian Wachtmeister och Bert Karlsson. SD har haft en längre tid av uppbyggnad och är sannolikt bättre organiserat och farligare.

Partiet har fått sina röster från såväl höger- som vänsterhåll och från olika sociala skikt. Rösterna kommer från arbetslösa, marginaliserade, utförsäkrade, folk från småorter och landsbygd, från de som upplever sig som svikna av de senaste decenniernas utveckling med otrygghet och snabba förändringar. Förankringen är större i södra delen av landet, fr.a. Skåne och Blekinge, än i de norra delarna.

Det kan ju förefalla märkligt att folk i glesbygd röstar på SD och dess främlingsfientliga framtoning då invandringen till övervägande del sker till stora städer, fr.a. storstäderna. Det talar för att främlingsfientligheten blivit en täckmantel eller symbolfråga bakom vilken andra orsaker döljer sig än dåliga erfarenheter av invandrare och kulturkrockar. I en tid från 90-talets kris till nu har efterkrigstidens låga arbetslöshetstal förbytt till närmare en tredubbling. Osäkerheten på arbetsmarknaden, utflyttningen av företag till låglöneländer som fr.a. drabbar småorter (i storstäder som Malmö skapas nya arbetstillfällen i nya branscher), krav på omställning, utbildning och ökade krav på de anställda samtidigt med försämring av trygghetsystemen (A-kassa, sjukförsäkring, pensioner), arbetslöshetens permanentning och en upplösning av gamla livsmönster har skapat en stor grupp som upplever sig som svikna och glömda av det politiska etablissemanget.

När socialdemokratin närmast sig mittenväljarna och högern likaså gjort det öppnas utrymmet för missnöjespartier präglade av politikerförakt. SD:s invandrarfientliga politik är organiskt förbunden med en nostalgisk längtan tillbaka till ett idylliserat Sverige präglat av en etniskt enhetlig folkgemenskap. Svenskt kulturarv ställs mot elitens kosmopolitism och mångkulturalism, och en hotande islamisering.

Invandringen, som kom igång på allvar under rekordåren på 60-talet, var mindre problematisk då invandrarna kom till jobb i industrin som hungrade efter ny arbetskraft och dessutom kom från länder i Europa (fr.a. Finland och det dåtida Jugoslavien). Under 70-talet kom en första våg av flyktinginvandring från fr.a. Latinamerika (Chile och Argentina). Det var i hög grad universitetsungdom och högutbildade med en europeisk kultur som hade relativt lätt att få jobb och integreras i samhället, då arbetslösheten fortfarande var låg.

Krigen i Bosnien och Kosovo, senare i Afghanistan, Irak och Somalia har de senaste tjugo åren medfört nya grupper av flyktingar med en annan kulturell bakgrund och utbildning, språkligt, religiöst och socialt. I förening med en permanent kraftig ökning av arbetslösheten har detta försvårat de nya invandrarnas integrering i samhället på ett naturligt sätt. Det har medfört en etnifiering som tar sig uttryck i att invandrare som svar på sitt utanförskap tenderar att sluta sig samman och odla sin särart för att känna trygghet och värde.

Att svara en växande främlingsfientlighet i marginaliserade grupper med moraliska förkastelseodomar och ideologisk kamp är helt otillräckligt. Det krävs en politik som trycker ner arbetslösheten kraftigt och en politik som tar sig an globaliseringens negativa konsekvenser som fr.a. drabbar småorter och glesbygd. Idag tycks regionalpolitiken vara helt frånvarande från den politiska agendan.

Vänstern måste utveckla en politik för trygghet och framtidstro. Det duger inte att som socialdemokratin närma sig en borgerlig politik för att vinna marginalväljarna i medelklassen. Metoder för att motverka ghettoisering i förorter och samtidigt bekämpa diskrimineringen av

invandrare på arbetsmarknaden måste sökas.

I förhållande till religioner och kultur måste vänstern slå vakt om religionsfrihet samtidigt med att man bekämpar odemokratiska, hierarkiska och kvinnoförtryckande traditioner. Mångkultur får inte innebära ett nihilistiskt likställande av alla kulturer under en falsk täckmantel av antikolonialism. En sådan hållning innebär samtidigt en öppenhet för värdefulla element i andra kulturvärldar än den svenska.

Endast en stark vänsterkraft med ett nytt helhetsalternativ förmår i framtiden tränga tillbaka populismen och främlingsfientliga strömningar.

Tillägg:

En svensk generös flyktingpolitik måste försvaras. Samtidigt borde den svenska regeringen företräda en gemensam flyktingpolitik i Europa där ansvaret fördelas rättvist mellan staterna. Fördelningen borde kunna ske efter en bedömning av de olika staternas förmåga och resurser. Rikare länder måste ta ett större ansvar än fattiga. Det är orimligt i längden att asylsökande måste söka asyl i det land de först kommer till.

I argumentationen för en generös flyktingpolitik är det centralt att peka ut alla de fördelar den innebär för mottagarlandet och de problem och nackdelar det för med sig utifrån realistiska analyser.

Bilaga 2: SD:s partiprogram med kritiska kommentarer

(kursiverad text är text tagen från partiprogrammet)

- SD antog 2011 vad man kallar ett Principprogram med följande huvudrubriker:
- Inledning/-SD och demokratin/-SD och människan/-SD och socialkonservatismen/-SD och nationalismen/
- SD och nationen/-SD och staten/-SD och kulturen/-SD och multikulturalismen/-SD och multikulturalismen
- SD, familjen och jämställdheten/-SD och den ideella sektorn/-SD och religionen/
- SD och samhällsbyggnaden/- SD och ekonomin/-SD och arbetsmarknaden/-SD och välfärden
- SD och rättssamhället/-SD och försvaret/-SD och energipolitiken/-SD och omsorgen om djur och natur
- SD och omvärlden

1. Socialkonservativt, värdekonservativt, nationalistiskt -folkhem

Som synes ett ambitiöst dokument med en bestämd ideologi. Redan rubrikerna ger en bild av vad partiet står för. I inledningen sägs partiet vara *”socialkonservativt, värdekonservativt och med en nationalistisk grundsyn”*. Partiets nazistiska förflutna förtigs. Man är för *”lag och ordning, gemensamma traditioner, välfungerande naturliga gemensaker som familjen och nationen”* och man hoppas kunna *”återskapa ett folkhem”*. Detta sägs vara partiets *”övergripande målsättning”*.

2. Demokrati

Partiet säger sig *bekänna sig till demokratin mot alla anti-demokratiska rörelser, försvara alla individers grundläggande människovärde och alla folks rätt till självständighet och demokratisk utveckling. Likhet inför lagen, allmän och lika rösträtt för medborgare, yttrandefrihet, tryckfrihet, mötesfrihet föreningsfrihet* sägs vara nödvändiga.

- Kommentar: Inget nämns om FN:s mänskliga rättigheter, och man kan undra hur detta står i relation till uttalanden om att *”ta itu med journalister och massmedia i framtiden”* och att

man ser Viktor Orbáns Ungern som föredöme. En läpparnas bekännelse?

Demokratin ses som *”problematisks att upprätthålla i en stat som bebos av flera folk där det inte råder konsensus kring vilka som skall räknas till folket”, ”en gemensam nationell och kulturell identitet bland befolkningen i staten ses som en av de mest grundläggande hörnstenarna i en stark och väl fungerande demokrati”*.

– Kommentar: Demokratin villkoras av folkets etniska homogenitet.

3. Människans natur

Partiprogrammet försöker här slå fast ”människans natur”. Hon sägs inte födas som ett blankt blad, miljön har betydelse men samspelar med det biologiska arvet. *”Det finns dock också en nedärvd essens. Som man inte kan undertrycka i hur hög utsträckning som helst utan att det får konsekvenser. Delar av denna essens är gemensam för de flesta människor och annat är unikt för vissa grupper av människor eller för den enskilde individen. Och vidare: ”...de flesta människor är sociala och kollektiva varelser som har ett nedärvt behov av att tillhöra en större gemenskap, att de flesta människor primärt identifierar sig med andra individer som påminner om en själv och att de flesta människor har lättare att visa solidaritet och empati med individer som man upplever är en del av samma gemenskap som man själv tillhör. Av detta drar vi slutsatsen att en stark nationell identitet och ett minimum av språkliga, kulturella och religiösa skillnader har en gynnsam effekt på sammanhållningen, tryggheten och stabiliteten i ett samhälle.”*

– Kommentar: Någon förklaring till slutsatsen att just den nationella identiteten är den gemenskap som tillfredsställer det påstådda nedärvda behovet av gemenskap ges inte. Varför inte klassidentitet, könsidentitet eller andra identiteter?

Människan sägs ha *”en medfödd egoism och tävlingsinstinkt”, ”nedärvda känslor, instinkter och drifter”* och *”att vår individuella förmåga till förnuftigt handlande och tänkande är begränsad”*, varför *”förändringar bör ske i små steg”*.

4. Socialkonservatism

Slutsatsen av ovanstående stycke blir så *”att den ideologiska inriktning som har bäst förutsättningar att bidra till skapandet och upprätthållandet av ett gott samhälle är en socialkonservatism på tydlig nationell grund.”* Partiet strävar efter *”att ersätta klasskamp och hat med förbrödning och nationell solidaritet”*... *”ersätta tendenser till anarki och samhällsupplösning med trygghet, hög moral och lag och ordning”*. Man är därför för *”stärkandet av samhörigheten på den nationella identitetens och den gemensamma kulturens och historiens grund.”*

– Kommentar: Att det samtidigt innebär uteslutningen ur gemenskapen av de som inte tillhör nationen, d v s samer, judar, romer och fr a invandrade muslimer enligt partiets uppfattning nämns inte och underklass förväntas kasta sig i armarna på överklass i svenskhetens namn.

Här hänvisar man till samhällsdebattörer som före Per-Albin Hansson talat om folkhemmet. Det måste väl syfta på den omstridde Rudolf Kjellén. ([Rudolf Kjellén](#) / Wikipedia)

5. Nationalism

SD ser nationalismen som en naturlig del av konservatismen då den uppfattas, tillsammans med familjen, utgöra en *”välfungerande och djupt rotad gemenskap”*. SD *”tillerkänner alla nationer i världen samma frihet och samma rättigheter som vi kräver för vår egen nation”*. Man säger sig ej vara rasistisk utan *”definierar nationen i termer av språk, identitet och lojalitet....öppen även för människor med bakgrund i andra nationer”*.

– Kommentar: Förutsättningen är förstås att man blir ”svensk”, att man assimileras. Här tonar föreställningen om varje stat som bestående av en nation, en etniskt ren stat. Att nationalismen vänts till hat och aggression vinkar man bort med att se det som *”beklagligt”*.

Som fö i detta principprogram saknas försök att analysera den konkreta verklighet vi lever i

idag. Att vi genom handeln och det globala utbytet blivit alltmer beroende av varandra i alla stater, att vår framtid därför kräver alltmer av internationellt samarbete och överenskommelser för att lösa samhällsfrågor lämnas obeaktat. Att familjeförhållandena ser mycket annorlunda ut idag än för bara ett sekel sedan lämnas obeaktat. SD:s politik utgår inte från någon förståelse för det moderna samhälle och den moderna värld vi lever i, den är rent ideologisk och skulle kunna skrivits för hundra år sedan.

Som infödd svensk ser SD den som är *född eller i tidig ålder adopterad till Sverige av svensktalande föräldrar med svensk eller nordisk identitet*. För att vara en assimilerad krävs *”att man talat flytande svenska, uppfattar sig själv som svensk, lever i enlighet med den svenska kulturen, ser den svenska historien som sin egen och känner större lojalitet med den svenska nationen än med någon annan nation”*. Assimilering ses som en svår process som kan ta generationer och ju mer invandras kultur skiljer sig från den svenska och ju större gruppen invandrare är desto svårare blir assimileringprocessen. Detta sägs vara orsaken till att SD är *”för begränsad invandring, i synnerhet från länder där kulturen och värdegrunden starkt avviker från den svenska.”* Därför förordar SD *”att en så stor andel som möjligt av statens medborgare har en svensk identitet”*. Man accepterar en begränsad grupp, oklart hur stor, *om de accepterar svenska lagar, normer och traditioner och inte bidrar till ökad segregation och motsättningar*.

– Kommentar: Hur detta i praktiken ska tolkas får man en fingervisning om av Jimmy Åkessons uttalande att islam utgör ett hot mot den svenska nationens överlevnad.

6. Staten

Staten se som *nödvändig för att på ett effektivt sätt kunna administrera nationens inre liv...och i kraft av sitt våldsmonopol skydda nationen mot inre och yttre hot”*. Staten ska *implementera endast nationens vilja så som den kommer till uttryck i demokratiska val”*.

– Kommentar: Någon reflektion över det förhållandet att nationalstatens förutsättningar genom allt större internationellt handels- och kulturutbyte ser mycket annorlunda ut än för hundra år sedan eller mer när nationalstaterna formades saknas helt. Det avspeglas i partiets krav på en folkomröstning om utträde ur EU.

Vad gäller frågan om statens storlek och vilka samhällsuppgifter som ska drivas av stat/kommun resp i privat regi säger SD sig vara *pragmatiskt och resultatinkriktat*. Avgörande ska vara vad som *renderar medborgarna största möjliga nytta till lägsta möjliga kostnad*.

– Kommentar: Typiskt är att SD saknar tillstymmelse till analys av skillnaden mellan offentlig och kapitalistisk drift, och även en uppfattning av kapitalism över huvud taget. Något försök till att identifiera hot mot demokratin och vad som kan göras för att stärka och fördjupa den saknas annat än i form av hotet från existensen av icke-svenska nationer inom statens gränser.

I linje med sin sociala konservatism stödjer man monarkin i sin nuvarande utformning.

7. Kulturen

Kulturen definieras som *levnadssättet som förenar ett samhälle eller en viss grupp av människor. Som sådant inkluderar det bland annat språk, beteendemönster, seder och högtider, institutioner, konst och musik, klädsel, religion, ritualer, lekar, värderingar och normer för lagar och moraliska system*. Den svenska kulturens särart sägs ligga i *vår historia, natur och klimat, samt ha stora likheter med våra nordiska grannländers och sägs vara en del av en nordeuropeisk, europeisk och västerländsk kulturgemenskap*. SD vill *bejaka och bygga vidare på den...och värna den...kärnan i den svenska kulturen*. Grunden för det sägs vara att *kulturarvet är ett sammanhållande kitt. Varje samhälle behöver gemensamma normer och värderingar, kollektiva minnen, gemensamma myter, gemensamma högtider och traditioner, gemensamma seder och bruk för att i förlängningen kunna hålla samman*.

– Kommentar: Kulturen blir på så ett sätt att täcka över sociala motsättningar i ett samhälle, att förena i sämja rik som fattig, hög som låg, och tillsammans med konservatismen ett sätt att bevara klassamhället.

Man är emot såväl kulturimperialism som kulturrelativism. *Vissa kulturer är bättre än andra på att slå vakt om de mänskliga rättigheterna, skapa demokrati och materiellt välstånd och nämner kvinnlig könsstympning och kvinnofientliga attityder som destruktiva exempel i andra kulturer.*

– Kommentar: Några andra dåliga exempel nämns inte. Någon kritik av *svensk kultur* är helt frånvarande, helt i linje med den romantiserade bilden av nationen. Försök att analysera hur kulturen i Sverige förändrats under tidernas gång är helt frånvarande.

Man stödjer att andra länder håller fast vid *sina språk, sin konst, sina folkdanser, sina mat- och byggnadstraditioner, sina starka familjeband etc.*

– Kommentar: Detta är ju överensstämmelse med SD:s idé att varje nation ska leva i en stat för sig, vilket ju är ren idealism. Överallt i världen finns stater med en brokig samling av nationella minoriteter, i USA, i Europa, i Kina, i Indien, i Ryssland o s v. En del stater är möjligen mer etniskt enhetliga, som Japan.

SD uppfattar *kulturen* som avgörande för *nationens fortlevnad* och att man är *starka motståndare till multikulturalism*. Ett mångkulturellt samhälle sägs leda till *ett försämrat samhällsklimat med ökad rotlöshet, segregation, motsättningar, otrygghet och minskad välfärd som följd*. Man kan tänka sig *en begränsad mängd invandrade individer av annan kulturell bakgrund som ännu inte är fullt assimilerade*, men hur stor den är anges inte. Man är för *en gemenskapsskapande assimilationspolitik liknande den som rådde före 1975, och den svenska nationens kultur... med undantag frö de nationella minoriteterna är överordnad andra nationers kulturer och identiteter inom den svenska statens område.....allt statligt och kommunalt stöd som syftar till att invandrare ska bevara och stärka sina ursprungliga kulturer och identiteter dras in. I stället ska stödet till bevarandet och levandegörandet av det svenska kulturarvet öka.*

– Kommentar: Att kulturer skulle kunna befrukta varandra, ta till sig vad gott är i varje kultur är för SD helt främmande. Man kan undra om SD i maktposition kommer att stoppa allt offentligt stöd som inte av SD betecknas som *svensk kultur*.

8. Invandringen

SD talar om att de senaste decennierna haft en *oerhört omfattande invandring från avlägsna länder och kulturkretsar...* och att *den sammanlagda nettoeffekten av massinvandringen från avlägsna länder (är) starkt negativt, såväl ekonomiskt som socialt*. Invandringen ska vara så låg att *den inte utgör ett hot mot vår nationella identitet*. En mindre mängd flyktingar kan tas emot och ges *tillfälliga uppehållstillstånd*, annars ska man *hjälpa flyktingar på plats, i krisområdenas närhet*. Anhöriginvandring begränsas så att *de inte bidrar till ökad segregation eller andra sociala och ekonomiska problem....Generöst stöd ska ges till de som önskar återvända till sina hemländer*.

– Kommentar: Vad det innebär i praktiken står inte särskilt klart. Jimmy Åkesson har ju talat om att bara ta emot flyktingar från grannländer. Klart står dock att SD enbart ser något negativt med den invandring vi haft på senare tid. En indikation är att SD ser positivt på Visegrad-ländernas stängda gränser såväl som Trumps murbygge mot Mexico. Minns vad Jimmy Åkesson skrev om islam som ett hot mot den svenska nationen.

9. Familjen och jämställdheten

Familjen uppfattas av SD som *samhällets viktigaste och mest grundläggande gemenskap*. *Kärnfamiljen* ses som den bästa samlevnadsformen för barnens uppväxtmiljö. Helst ska det vara *de biologiska föräldrarna*. *Medfödda skillnader mellan manliga och kvinnliga*

egenskaper som kompletterar varandra ses som orsak till att det bästa för barnen är att ha både en far och en mor. Därför är SD emot att barn adopteras av ensamstående och samkönade par och polyamorösa grupper. Könens olikhet ska inte vara någon grund för ojämlikhet. Könstillhörigheten ses som något nedärvt och den sexuella läggningen som en medfödd egenskap. SD motsätter sig uppfattningen om denna som en social konstruktion. Sexuella minoriteter ska i övrigt ha samma rättigheter och skyldigheter som andra.

– Kommentar: SD blottlägger här en biologisk syn på kön och sexualitet. Något försök att se att familjerelationerna förändrats och att en stor del av den vuxna befolkningen inte lever i traditionella kärnfamiljsrelationer lämnas utan avseende. Adoptionsrätten ska endast gälla kärnfamiljer. På senaste tiden har man dessutom framfört att senaste abortveckan ska sänkas från artonde till tolfte veckan av havandeskapet.

10. Den ideella sektorn och religionen

Den ideella sektorn ses som betydelsefull bl a för *kulturarvets bevarande, kunskapsutvecklingen, folkhälsan och demokratin*. Och detta förutsätter i sin tur en stark gemensam identitet.

SD är ett *icke-konfessionellt* parti och är för *religionsfrihet*. Samtidigt sägs att *förstå det svenska kristna kulturarvet* är ett kulturarv som ska bevaras, att *kristendomen bör i kraft av sin historia inneha en särställning i förhållande till andra religioner i Sverige*. Vidare: *Islam och i synnerhet dess starka politiska och fundamentalistiska gren är enligt SD:s uppfattning den religiösa åskådning som visat sig ha svårast att harmoniskt samexistera med den svenska och västerländska kulturen. Islamismens inflytande på det svenska samhället bör därför i största möjliga utsträckning motverkas och invandringen från muslimska länder med starka inslag av fundamentalism bör vara mycket starkt begränsad.*

– Kommentar: Således ska kriterierna för vilka flyktingar som får asyl bli beroende av religiös tillhörighet, ett brott mot FN:s flyktingkonvention.

11. Samhällsbyggnaden

SD slår här fast synsätt som är konventionella angående stat, landsting och kommun, förutom att man betonar *att lokala och regionala identiteter med en djup historisk förankring bevaras i linje med bevarandet av den nationella identiteten*.

Hela Sverige ska leva och stat och kommuner bör behålla ett stort mått av kontroll över infrastruktur och kollektivtrafik, el- och vattendistribution. Mer konkret än så blir det inte.

Man är för *en hög grad av självförsörjning vad avser livsmedelsproduktionen*, hur stor oklart, man är för *levande, familjevänliga, småskaliga och trygga samhällsmiljöer med social samvaro, närhet till naturen, skönhet och symmetri* och dessutom *brotsförebyggande*. Stat och kommun ska ha *ansvar för att förse resurssvaga grupper med ett värdigt boende*, man *slår vakt om allemansrätten*.

– Kommentar: Finns det något annat parti som så klart är ett identitetspolitiskt parti?

12. Ekonomin, arbetsmarknaden och välfärden

SD är för *den privata äganderätten, för en ansvarsfull, reglerad marknadsekonomi*. Skatter ska inte vara för låga och ej heller för höga. Goda villkor för företagande och entreprenörskap ska gälla, *nationella valutorna behållas*. Internationellt samarbete ska vara *mellanstatligt*. SD anser att *vanor, seder, normer och värderingar har stor inverkan på ekonomin och skiftar från kultur till kultur och från nation till nation*.

– Kommentar: SD är för ett svenskt utträde ur EU. Att vi lever i en kapitalistisk, varuproducerande ekonomi och vad det betyder för samhället tycks inte existera i deras idévärld. Detta är ett av hindren för ett nära samarbete med de borgerliga partierna, tillsammans med motståndet mot ett svenskt medlemskap i NATO.

Målsättningen för SD:s arbetsmarknadspolitik är *att tillvarata nationens samlade intressen*.

För att det ska ske vill man ha *stabilitet, balans mellan arbetsmarknadens parter*. SD för-svarar grunderna i den svenska modellen. Det ska löna sig att arbeta. *Särbehandling p g a kön, ålder, sexuell läggning, nationalitet eller etnisk tillhörighet ska ej vara tillåtet, men ökad kulturell heterogenitet via stora, långväga folkomflyttningar, som regel får betydande negativa konsekvenser för det sociala kapitalet i invandrarlandet.*

– Kommentar: Hur det ska vara möjligt att förena med den främlingsfientliga hetsen är svårt att förstå. Gästarbetare kan bara få tillfälligt uppehållstillstånd.

SD ser *folkhemstanken som en i grunden socialkonservativ idé. Visionen om ett återupprättat folkhem där samhörigheten inte är baserad på klass -utan nationstillhörighet.... är vägledande för SD:s politik på välfärdsområdet. Man är för en solidariskt finansierad välfärdsmodell, mot stora klassklyftor som hotar sammanhållningen, men samtidigt för ett företagarevänligt och tillväxtorienterat samhälle. Folkhemstanken kräver att man slår vakt om den nationella sammanhållningen. Det måste finnas en gemensam identitet i botten för att de som har mer ska vara beredda att dela med sig till de som har mindre.*

Vård, skola och omsorg, samt försörjningsstöd, pension arbetslöshetsersättning och sjukförsäkring ska finansieras av stat och kommun, men *i utförandet av välfärdstjänsterna ska privata driftsformer tillåtas. Vad gäller skolan förespråkar man att staten återtar huvudmannskapet men att föräldrar skall ges goda möjligheter att välja skola och skolform. Skolan ska betona värdet av demokrati, varje människas unika värde samt respekt för det svenska kulturarvet.*

Vad gäller barnomsorg, äldreomsorg, hemtjänst, hemsjukvård, nattpatruller, dagverksamhet och olika boendeformer sågs inget mer än en önskan om att de ska vara bra.

– Kommentar: Åter betonas det helt centrala i SD:s politik och ideologi som genomsyrar allt: den nationella identiteten. Typiskt nog kan SD inte skilja på olika former av drift i privat regi. Hur denna välfärd ska finansieras med SD:s stöd till stora skattesänkningar står skrivet i stjärnorna. Detta är typiskt för populistiska partier, att lova vitt och brett men inte svara på hur det ska vara möjligt. Ingenting nämns om de mekanismer som skapar segregation. Hur demokrati och människors unika värde ska kunna befrämjas av ett parti som delar upp befolkningen i vi och dom är svårbegripligt.

13. Rättssamhället och försvaret

SD ser statens viktigaste uppgift att förutom *bevarandet av nationens fortbestånd* också *garantera medborgarnas trygghet och säkerhet.... Brottoffers intressen ...ska sättas före brottslingars. Straff ska stå i rimlig proportion till brottet och ge offren upprättelse. I konsekvensens namn vill SD generellt skärpa straffen.*

– Kommentar: Något vetenskapligt stöd för att skärpta straff leder till minskad kriminalitet saknas. Det är med andra ord en rent retributiv rättsuppfattning³ som inte uttalar något om hur den kriminelle ska kunna bryta med sitt kriminella liv.

Försvarets uppgift sägs vara att *bevara vår demokrati, vår frihet, vårt nationella självbestämmande och vår kulturella särart. Man är för en kombination av yrkessoldater och värnpliktiga, och en nordisk försvarsallians, samt alliansfrihet i fred och neutralitet i krig.*

14. Energipolitiken och omsorgen om djur och natur

SD är för en *hög grad av självförsörjning* och ser *kärnkraften och vattenkraften som grunden i elproduktionen under överskådlig framtid. Ingen avveckling således av kärnkraften. I stället ser SD positivt på en vidareutveckling av kärnkraften. Fossila bränslen ska användas så effektivt som möjligt tills nya energisystem tagits fram. Hänsyn ska tas till kultur- och landskaps-*

³ Med *retributiv* eller *kompensatorisk* rättvisa menas en rättvisa som handlar om hur olika handlanden skall bemötas för att skapa rättvisa. – Red

mässiga värden samt till djurliv och biologisk mångfald då förnybara energikällor tas fram.

Dagens miljöproblem ses som *en konsekvens av att....man inte låtit sig vägledas av den konservativa principen om ett varsamt framåtskridande*. Man säger sig vara *för ett ekologiskt hållbart samhälle* (vem gör inte det nuförtiden?) Miljöförstörende verksamhet ska kompensera för skadande den åstadkommit. Och miljöpolitiska intressen ska *vägas mot andra samhällsvärden*. Resurser ska avsättas där de gör största möjliga nytta. Djur ska *behandlas med respekt*.

– Kommentar: Detta är så allmänt håller att det kan betyda lite vad som helst rent konkret. Anmärkningsvärt är att SD inte nämner växthuseffekten och klimatförändringarna som ett av mänsklighetens största problem. Miljöpolitiken ser ut att vara en blåkopia på Moderaternas.

15. Omvärlden

SD har inte mycket att säga om de internationella relationerna och de frågor globaliseringen väcker. Här sägs bara *att Sverige skall handla, samarbeta och upprätthålla goda relationer med alla demokratiska och fredliga nationer och stater i världen*. Man är i konsekvens med sin grundsyn att varje nation ska leva sitt liv i separata stater *för bevarandet av den kulturella mångfalden i världen*.

– Kommentar: SD:s partiprogram har inget att säga om förhållandena i världen av idag, om fattigdomsbekämpning, om vad en upplösning av EU skulle innebära i en värld dominerad av Trumps USA, den kinesiska diktaturen Rysslands alltmer auktoritära utveckling under Putin, om kärnvapen och krigsrisker o s v. Troligen är detta symptomatiskt för ett parti vars hela grund vilar på en nationalism som vill stänga sig för omvärlden.

Lästips

Martin Fahlgren, [Sverigedemokraterna och fascismen](#) och [Hur stoppar man Sverigedemokraterna?](#), samt följande 2 föredrag: [Sverigedemokraterna och den svenska vänstern](#) och [Föredrag om högerextremism och fascism](#)
Anders Hagström, [Hur slår man undan grunden för SD?](#)
P-O Mattsson, [Sverigedemokraterna och fascismen](#)
Mats Parner, [De nygamla välfärdsnationalisterna](#)

Publiceringen av Henrik Arnstads bok *Älskade fascism* (2013) ledde till en omfattande debatt såväl inom vänstern som bland professionella statsvetare och historiker. Boken togs emot positivt, men många ifrågasatte Arnstads fascism-definition och i synnerhet synen på SD (han hävdade att SD var fascister i modern tappning):

[Artikelsamling: Arnstad om fascismen igår och idag](#) (recensioner och debatt)

Martin Fahlgren, [Fascism, Sverigedemokraterna och Henrik Arnstad](#) (utförlig granskning av Arnstads bok)

K O Knausgård, ["Ser världen i svart-vitt"](#)

Torbjörn Tännsjö, [Vad är fascism?](#)

Dick Harrison, [Sådan är fascismen](#) (*Magasinet Neo*)

Leo Kramár, [Fascism som ideologi och praktik. Några reflektioner med anledning av Henrik Arnstads bok Älskade fascism](#) och [Den föränderliga fascismen: får en bofink se ut hur som helst. Slutreplik till Arnstad](#) (*Historisk Tidskrift* 134:1 resp 134:4 2014)

Anna-Lena Lodenius: [Fascismen och vikten av att vårda orden](#)